

משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

גליונות לעיון בפרשת השבוע

עפ"י הגליונות של ד"ר נחמה ליבוביץ

ו' כ"ב - כ"ז ברכת כהנים

נשא תשל"א

א. בעל עקדת יצחק מקשה:

מה התועלת במצוה הזאת, רצוני, בשיאמרו (ה"י" בצירי) הברכות האלה מפי הכהנים אל העם, כי הוא יתעלה הוא המברך, ומה יוסיף ומה יתן, כי יברכו הכהנים או יחדלו, וכי היה להם לסייעו?

השוה לקושיחו דברי המדרש ודברי ר' ש.ר. הירש הבאים:

מדרש תנחומא:

אמרה כנסת ישראל לפני הקבה"ו: רבוננו של עולם, לכהנים אתה אומר לברכנו? אין אנו צריכים אלא לברכתך "השקיפה ממעון קדשך וברך את עמך". אמר להם הקבה"ו אע"פ, שאמרת לכהנים שיהיו מברכין אתכם, אני עומד עמהם ומברך אתכם!

ר' ש.ר. הירש (תרגום מגרמנית):

כה תברכו את בני ישראל: הכהן המברך אינו אלא מכשיר - כלי המבטא את הברכה. מיתחם של שני בני אהרן (ויקרא י') פרחי הכהונה הראשונים העמידה לחוק ולא יעבור שרק העבודה " אשר צוה ה'" היא עבודה, ושעבודה "אשר לא צוה" - מעשה איש ותחבולותיו - היא זרה והיפוכה של עבודת ה' הרצויה. החוק הזה כוחו יפה גם בנוגע לברכת כהנים - "כה תברכו את בני ישראל" - כך ולא בשנוי, זהו דין... לפי זה הכהנים וברכתם מכשירים נפעלים הם, רק אחרי הקראם ע"י הקהל, הם אומרים את הברכה אשר בא כח הקהל מקריא אותה לפניהם: כך באמת מתוך גרונם של הכהנים מברך הקהל את עצמו בברכה שצוה ה'.

1. היש בדברי המדרש או בדברי הירש תשובה לקושיית בעל העקדה או לא?

(או בדברי שניהם) ואם כן - מה היא התשובה?

2. על איזו מלה בפסוקינו נשען כל פרושו של הירש?

3. למה מביא הירש הנה את שני בני אהרן שמתו - מה ענין זה לעניננו?

4. האם פרוש הפעל ברך בפ' כ"ג ובפ' כ"ז הוא אחד לפי פירושים אלה

או מופיע הפעל בשתי הוראות?

א. בעל עקדת יצחקמישב קושיחו (שבשאלה א) בדברי הגמרא הבאים:

שבת פ"א: כשעלה משה למרום מצאו להקבה"ו שהיה קושר כתרין לאותיות. אמר לו (הקבה"ו): "משה, אין שלום בעירך?" רש"י: אין דרך ליתן שלום במקומך אמר לפניו (משה): רבוננו של עולם, כלום יש עבד נותן שלום לרבו? אמר לו: מכל מקום היה לך לסייעני!

ופרש דברי הגמרא הסתומים האלה ר' חיים יוסף פולאק, פרשן ספר עקדת יצחק:

"שאלו הקבה"ו: ההשתדלת גם אתה כפי יכולת המנהיג האנושי לשחר שלום החברה

אשר אתה בתוכה וקיומה ושלמותה המוסרית ע"י הנהגה ראויה והישרה מוסרית?

אבל משה חשב שאין זה בכח אנוש, ("לתת שלום לעירו") כי הפרוד וההפסד אחוז

כבר בחומר בני אדם, וגם אם יזכה ארחו וייטיב מעשיו, לא יסבב בזה קיומו וקיום

החברה יותר זמן מאשר קצוב לו ולהם ע"פ טבעם מיד ה' ית', שהוא יוצר מנהיגו

ומקיים כל הטבע. ועל כן השיב: "כלום יש עבד נותן שלום לרבו?" ועל כן הורה ה' ית':

הן אמת שהכל תלוי בו וברצונו, אבל בכל זאת חייב האדם לטהר ולקדש עצמו והחברה האנושית אשר הוא שוכן בקרבה במידות ישרות, כל רק באופן זה יהיו הוא והם נכונים ומתוקנים כראוי עד שיושפע עליהם שפע אלוקים, כחלקת ארץ אשר כל עוד איננה עבודה וזרועה לא יוכלו הגשם והטל לפעול פעולתם הטובה עליה עד שתעבד ותזרע כראוי: וזקנו שאמר לו הקבה"ו: מכל מקום היה לך לסייעני!"

- (1) מהי תשובת הגמ' לשאלתנו (ע"פ ההסבר הנ"ל)?
- (2) האם מפרש ר' חיים יוסף פולאק את שאלת הקבה"ו "אין שלום בעירך" כרש"י או בפירוש אחר?
- (3) האם לקי פרושו הוראת המלה ברך בפ"ג היא אותה הוראה כמו בפסוק כ"ז?

(4) במה עוזרים הפסוקים הבאים להבנת מצוות ברכת כהנים:

דברים ל' ו'	דב' י' ל"ז
<u>ומל ה' אלוקיך את לבבך.</u>	<u>ומלתם את ערלת לבבכם</u>
יחזקאל ל"ו כ"ו	יחזקאל י"ח ל"א
<u>ונתתי לכם לב חדש</u>	<u>ועשו לכם לב חדש</u>
ורוח חדשה.	ורוח חדשה

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר, יפתור כ"א לפי הבנתו. תשובות וגם שאלות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה ירושלים.